

ABSTRAKT

V této disertační práci se zaměřujeme na studium vnímání dialektů hlavních geografických variant španělštiny zahraničními studenty z bilingvních sekcí (BS) ve střední a východní Evropě. Za tímto účelem vycházíme z teoretických a metodologických konceptů kognitivní sociolingvistiky a percepční dialektologie, jakož i z výuky španělštiny jako cizího jazyka (ŠCJ).

Cílem je důkladně porozumět vzdělávacímu kontextu a percepčně-dialektálnímu paradigmatu studentů BS v šesti zemích: Bulharsku, České republice, Maďarsku, Polsku, Rumunsku a na Slovensku. Uplatňujeme smíšený metodologický model souběžné triangulace, v němž kombinujeme analýzu právních a didaktických pramenů používaných v BS s kvantitativními a kvalitativními daty získanými dvěma metodami: technikou matched-guise s využitím dotazníku projektu PRECAVES XXI (nepřímá metodologie) a položenými hloubkovými rozhovory (přímá metodologie). Za tímto účelem jsme sestavili vzorek 180 studentů BS. Ti byli rozděleni do dvou skupin: 130 žáků z BS (20 z každé z uvedených zemí a 10 žáků narozených ve Španělsku a nedávno navrátilých se do země původu - převážně Rumunska -) a 50 absolventů BS, studentů vysokoškolských oborů souvisejících se španělštinou (hispanistika, překladatelství, didaktika atd.). Použitý výběr vzorku byl nepravděpodobnostní a v závislosti na fázi projektu a skupině byl prováděn jako sebvýběr, namátkově nebo metodou sněhové koule.

Sběr dat probíhal ve dvou fázích. V první fázi všichni respondenti vyplnili dotazník projektu PRECAVES XXI, v němž si poslechli 16 nahrávek hlavních geografických variant španělštiny, a to: kastilský, andaluský, kanárský, mexický a středoamerický, karibský, andský, chilský a australský nebo rioplaténský. Po poslechu nahrávky měli respondenti uvést možný původ mluvčího, míru blízkosti mezi vlastní výslovností a výslovností na nahrávce a zhodnotit zvukové ukázky přímo (hodnocením samotné výslovnosti) a nepřímo (prostřednictvím mluvčího, regionu jeho původu a příslušné kultury). Následně byla provedena kvantitativní analýza.

Ve druhé fázi se polovina respondentů zúčastnila polopřímého rozhovoru s autorkou, v němž byli respondenti dotazováni na své zeměpisné a dialektální znalosti ze španělštiny, na svůj vztah a zkušenosti se španělštinou a na hodnocení jednotlivých variet. K tomuto účelu byly

použity otázky z přímé metody zkoumání jazykových postojů, prohlížení obrázků označujících pojmy s možnou lexikální variabilitou a použití němých map. Získaná data byla analyzována kvalitativně.

Po prodiskutování jednotlivých výsledků byla provedena triangulace dat, která odhalila jasnou převahu kastilské variety v oblasti ŠCJ v BS: je to nejen varieta, která se nejčastěji objevuje ve výukových materiálech a která je téměř vždy modelovou varietou v hodinách, ale je to také varieta, kterou studenti vnímají jako nejbližší své vlastní a kterou považují za nejjednodušší a nejprestižnější ze všech. Studenti své odpovědi založili především na představách o jazykové správnosti, čistotě a konzervativnosti severocentrální španělštiny a na jejím postavení jako přednostní variety ve výuce.

V závěrečných kapitolách diskutujeme implikace těchto výsledků pro jazykovou politiku v ŠCJ a pro vnímání a porozumění variet ze strany studentů vycházejíc z plurinormativní reality jazyka a z kontaktů mezi mluvčími různého původu ve španělsky mluvícím světě. Nakonec diskutujeme o budoucích směrech výzkumu v této oblasti a krátce se věnujeme aplikaci těchto výsledků ve výuce ŠCJ.

Klíčová slova: jazykové postoje, španělština jako cizí jazyk, španělské variety, PRECAVES XXI, jazyková politika.